РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Биро за развој на образованието
СКОПЈЕ 2

Примено:	24.09.2013		
Орг единица	Број	Прилог	Вредност
07	12/209		

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11) и член 31 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 103/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12 и 24/13), министерот за образование и наука ја утврди Наставната програма по **удирачки инструменти** за шесто одделение на шестгодишното основно музичко и балетско образование.

НАСТАВНА
ПРОГРАМА

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

УДИРАЧКИ ИНСТРУМЕНТИ

ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ

ШЕСТГОДИШНО ОСНОВНО
МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ

Скопје, 2013

ВОВЕД

Предметот удирачки инструменти започнува да се изучува во II (второ) одделение со наполнети 8-10 години, а наставата трае 5 учебни години. Се изучуваат четири главни ударни инструменти: мал барабан (добош), ксилофон, тимпани, вибрафон, и тоа по следниов редослед:

- во II година: мал барабан и ксилофон (маримба);
- во III година: мал барабан, ксилофон и тимпани (маримба);
- во IV, V и VI година: мал барабан, ксилофон, тимпани и вибрафон (маримба сет од инструменти multi percusion).

Во текот на целото школување ученикот/ученичката треба да добие основни знаења и информации од областа на многу други ударни инструменти (триангл, дајре, конги, бонгоси, чинели, комплет тапани и др.) и да ги применува во различни ситуации на музицирање од типот на камерна музика, заедничко вежбање и сл.

Целта за изучувањето на удирачки инструменти е кај учениците да им се развиве љубов и интерес кон овие инструменти и да ги оспособува за изразно солистичко, камерно и оркестарско музицирање; да се развива естетското вреднување и емоционално доживување на музичките дела каде удирачки инструменти имаат доминантна улога или како пратечки инструменти во одредени композиции.

Часовите се одржуваат по принцип на индивидуална настава.

- Неделниот фонд е 2 часа по 45 минути, односно годишниот фонд е 72 часа.
- Статус на предметот: задолжителен.

1. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ ВО VI ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- да објаснува за инструментите мал барабан, ксилофон (маримба) тимпани и вибрафон;
- да објаснува за основните карактеристики на инструментот;
- да развива интерес кон инструментот;
- да се приспособува за правилно држење на телото при свирењето;
- да се приспособува за свирење мелодии и песни со разновидна ритмичко-мелодиска линија;
- да се приспособува за свирење на други ударни инструменти (триангл, дајре, конги, бонгоси, чинели, комплет тапани и др.);
- да развива способност за доживување и изразување на музиката;
- да го развива музичкиот вкус и критичкото мислење;
- да дискутира за истакнати музички уметници и творци во земјата и странство;
- да се приспособува за демонстрирање на чиста интонација;
- да развива љубов кон класичната музика;
- да создава навика за тимската работа;
- да создава навика за посета на концерти, оперско-балетски претстави, други музички манифестации;
- да ги разбира и прифаќа правилата на однесување во индивидуалните и во колективните музички активности;
- да се оспособува за доживување на убавото во музиката;
- да се осспобува за формирање на работната култура;
- да ги проценува сопствените вредности, како и вредностите на другите.

2. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

Ударни инструменти - VI одделение (мал барабан)			
Тема I: Мал барабан			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - да се приспособува за артикулација - работа со зглобовите на рацете како правилен начин на егзекуција на тонот; - да демонстрира точна употреба на техника за свирење на мал барабан; - да вреднува доследност на пишан нотен текст; - да вреднува квалитет на уметничко, музичко изразување применувајќи уметнички критериуми; - да вреднува квалитет на музичко дело применувајќи уметнички стандарди.	-Рудиментарни технички вежби за мал барабан - Четворни удари во комбинација - Паратриплетси (четири вида) од лева и од десна рака. -Изброен и неизброен вирбл (пресуван) -Четворен пред - удар	Грип (отворен и затворен начин на држење) Паратриплетси (четири вида) Вирбл Акцент Четворен пред - удар	- Работа на секоја рака посебно за покомплетен увид во совладувањето на поставката. -Работа со метроном. -Следење на композиции од различни изведувачи ИКТ. МЕТОДИ: - монолошкі; - дијалошки; - опсервација; - споредба: - демонстративен.

Тема II: - Технички вежби			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: -да развива напредна техника на свирење на инструментот (да постигне добра координација на двете раце, стабилен ритам, добар тон на инструментот, чисти нотни вредности, стабилна динамика, добра артикулација); - да вреднува доследност на пишан нотен текст; - да вреднува квалитет на уметничко, музичко изразување применувајќи уметнички критериуми; - да вреднува квалитет на музичко дело применувајќи уметнички стандарди.	- Напредни рудиментарни технички вежби: - паратриплетси – четири вида - Технички вежби за вирбл - Четворен пред - удар	Дупли удари Четворни удари Паратриплетси Четворен пред - удар	- Анализа на техничката вежба преку разговор. - Демонстрирање со свирење за добра артикулација на зглобовите со израмнет висок замав на палиците и егзекуција на ударите во една точка на мембраната. -Да се постигне што поизрамнета динамика на сите овие технички вежби. -Работа со метроном. -Следење на композиции од различни изведувачи ИКТ. МЕТОДИ: - монолошки; - дијалошки; - опсервација; - споредба: - демонстративен; - метод на обиди и грешки.

Тема: III – Етиди			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученик/ученичката: -да интерпретира композиции, транскрипции од современи автори; -да го памти нотниот текст на зададените етиди; -да се приспособува за прецизна изведба; -да демонстрира етиди во зададено темпо; -да го развива чувството за метроритмичка пулсација и темпо; - да вреднува доследност на пишан нотен текст; - да вреднува квалитет на уметничко, музичко изразување применувајќи уметнички критериуми; - да вреднува квалитет на музичко дело применувајќи уметнички стандарди.	-Етиди од напреден карактер во различен метар, динамика и темпо -Композиции, транскрипции од современи автори	Етида Артикулација Метрика Ритмика Динамика Темпо Пунктирани ноти Легатура Синкопа Акценти Вирбл	Заедничко вежбање (унисоно свирење на два истоветни или различни инструменти). -Работа со метроном. -Следење на композиции од различни изведувачи ИКТ. МЕТОДИ - монолошки; - дијалошки; - опсервација; - споредба: - демонстративен; - метод на обиди и грешки.

Тема IV: РИТМИКА			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - да се приспособува за ритмичко читање на нотниот текст(парлато); - да развива способност за полиритмија (неправилни ритмички групи во правилни тактови и обратно); - да вреднува доследност на ритмички пишан нотен текст; - да вреднува квалитет на уметничко, музичко изразување применувајќи уметнички критериуми; - да вреднува квалитет на музичко дело применувајќи уметнички стандарди.	- Ритмичко читање на нотен текст (парлато) -Полиритмика (неправилни ритмички групи во правилни тактови и обратно) - Петка, седмица, деветка (квинтола, септола, нонола) -такт (2/4, 3/4, 4/4) - Двојка, четворка, шестка - (дуола, квартола, секстола) такт (3/8, 6/8, 9/8)	-Парлато -Полиритмика - Квинтола, - Септола, - Нонола - Дуола, - Квартола, - Секстола	- Свирење на вежби со комбинации од различна полиритмија. - Читање на зададениот материјал со тактирање. - Свирење на напредни ритмички модели (запишани на повеќе линии) на инструментот – ритмички. -Работа со метроном. -Следење на композиции од различни изведувачи ИКТ. МЕТОДИ: - монолошки; - дијалошкаи; - опсервација; - споредба: - демонстративен; - метод на обиди и грешки.

Тема V: - Композиции со клавирска придружба (мал барабан)			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученик/ученичката: -да интерпретира композиции, транскрипции од современи автори; -да го развива уметничкиот израз при интерпретацијата на зададените музички дела; -да ги демонстрира различните стилски карактеристики на зададените музички дела; -да се приспособува за усовршување на прецизна изведба; - да вреднува доследност на пишан нотен текст; - да вреднува квалитет на уметничко, музичко изразување применувајќи уметнички критериуми; - да вреднува квалитет на музичко дело применувајќи уметнички стандарди.	- Композиции со клавирска придружба од напреден карактер -Композиции, транскрипции од современи автори	Корепетиција Пијано Пиеса Комад Композиција	Проби со пијано придружба. -Работа со метроном. -Следење на композиции од различни изведувачи ИКТ. Учествување на јавни часови, концерти и натпревари. Посетување на концерти. Слушање на музика. Метод на демонстрација; монолошки метод; дијалошки метод; метод на споредба; метод на обиди и грешки.

Урадни инструменти – VI одделение (ксилофон)			
Тема I: Ударни инструменти – ксилофон			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: -да се приспособува свирење и слушање композиции со примена и анализа на форма: -да се приспособува за свирење на брзи пасажи -да се приспособува за свирење на единечен, двоен и троен предудар (форшлаци) -да се приспособува за свирење на избројан и неизбројан вирбл (тремоло) -да се приспособува во акордова техника (барток грип напреден карактер и стивенс грип напреден карактер); - да вреднува доследност на пишан нотен текст; - да вреднува квалитет на уметничко, музичко изразување применувајќи уметнички критериуми; - да вреднува квалитет на музичко дело применувајќи уметнички стандарди.	-Свирење и слушање композиции со примена и анализа на форма: - свирење на брзи пасажи; - единечен, двоен и троен предудар (форшлаци); - свирење на избројан и неизбројан вирбл (тремоло); -свирење и слушање композиции во различни темпа; - акордова техника (барток грип и стивенс грип, напреден карактер).	Избројан и неизбројан вирбл (тремоло) Единечен, двоен и троен предудар (форшлак) Барток грип – напреден карактер Стивенс грип – напреден карактер	- Активности за совладување на покомплексни пасажи, форшлаци и тремола во умерено и брзо темпо. -Работа со метроном. -Следење на композиции од различни изведувачи ИКТ. Посетување на концерти. Слушање на музика. МЕТОДИ: - монолошки; - дијалошки; - опсервација; - споредба: - демонстративен; - метод на обиди и грешки.

Тема II: Скали (ксилофон)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - да развива способност за прецизно интонирање на тоновите од основната дурска скала; - да развива способност за прецизно интонирање на тоновите од паралелната молска скала; - да развива способност за прецизно интонирање на тоновите од различни модуси; -да демонстрира скали во акордова техника (барток грип напреден карактер и стивенс грип напреден карактер); -да демонстрира свирење на скали во две октави; - да вреднува доследност на пишан нотен текст; - да вреднува квалитет на уметничко, музичко изразување применувајќи уметнички критериуми; - да вреднува квалитет на музичко дело применувајќи уметнички стандарди.	-Свирење на сите дурски и молски скали - Хармонски мол - Мелодиски мол - Природен мол -Тризвуци со свртување - Четризвуци со свртувања и пасажи -Арпеџио - Модуси	Дурска и молска - Хармонски мол - Мелодиски мол - Природен мол -Тризвуци со свртување - Четризвуци со свртувања и пасажи -Арпеџио - Модуси Барток грип – напреден карактер Стивенс грип – напреден карактер	Свирење удари по средината на плочките во умерено и брзо темпо. - Посетување на јавни часови и концерти на ученици, како и други манифестации и дискусија за стекнатите впечатоци од виденото. - Свирење подолги вежби. - Свирење на скали во две октави. -Работа со метроном. -Следење на композиции од различни изведувачи ИКТ. Посетување на концерти. Слушање на музика. МЕТОДИ: - монолошки; - дијалошки; - опсервација; - споредба: - демонстративен; - метод на обиди и грешки.

Тема III: - Технички вежби (ксилофон)			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - да развива способност за прецизно интонирање на тоновите од основната дурска скала; - да развива способност за прецизно интонирање на тоновите од паралелната молска скала; -да демонстрира етиди во акордова техника од напреден карактер; -да развива напредна техниката на свирење на инструментот (да постигне добра координација на двете раце,со примена на три и четири палици); - да вреднува доследност на пишан нотен текст; - да вреднува квалитет на уметничко, музичко изразување применувајќи уметнички критериуми; - да вреднува квалитет на музичко дело применувајќи уметнички стандарди.	-Технички вежби за ослободување и одвојување на десна од лева рака -Напредно правилно поставување и држење на десна и лева рака -Покомплексни технички вежби со пасажи -Покомплексни технички вежби со форшлаци -Покомплексни технички вежби со тремола	Акордова техника Тремоло Форшлак	Активности за совладување на покомплексни пасажи, форшлаци и тремола во умерено и брзо темпо. -Работа со метроном. -Следење на композиции од различни изведувачи ИКТ. Посетување на концерти. Слушање на музика. МЕТОДИ Метод на демонстрација, Заедничко вежбање (унисоно свирење на два истоветни ,или различни инструменти) Монолошки метод Дијалошки метод Метод на споредба Метод на обиди и грешки.

Тема IV: - Композиции со клавирска придружба (ксилофон)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: -да демонстрира етиди во акордова техника од напреден карактер; -да го развива уметничкиот израз при интерпретацијата на зададените музички дела; -да се приспособува за усовршување на прецизна изведба; -да развива напредна техниката на свирење на инструментот; - да вреднува доследност на пишан нотен текст; - да вреднува квалитет на уметничко, музичко изразување применувајќи уметнички критериуми; - да вреднува квалитет на музичко дело применувајќи уметнички стандарди.	- Композиции со клавирска придружба - Композиции, транскрипции од современи автори	Корепетиција Пијано Пиеса Комад Композиција	Проби со пијано придружба. -Работа со метроном. -Следење на композиции од различни изведувачи ИКТ. Учествување на јавни часови, концерти и натпревари.. Посетување на концерти. Слушање на музика. МЕТОДИ Метод на демонстрација Монолошки метод Дијалошки метод Метод на споредба Метод на обиди и грешки.

Тема: V РИТМИКА (ксилофон)			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: -да демонстрира етиди во напредна акордова техника; -да демонстрира форшлак; -да демонстрира трилер; - да вреднува доследност на ритмички пишан нотен текст; - да вреднува квалитет на уметничко, музичко изразување применувајќи уметнички критериуми; - да вреднува квалитет на музичко дело применувајќи уметнички стандарди	- Свирење на брзи пасажи - Единечен, двоен и троен предудар (форшлаци) - Свирење на избројан и неизбројан вирбл (тремоло) -Свирење и слушање композиции во различни темпа - Акордова техника (барток грип и стивенс грип, напреден карактер)	- Форшлак - Трилер	- Активности за совладување на покомплексни форшлаци и тремола во умерено и брзо темпо. -Работа со метроном. -Следење на композиции од различни изведувачи ИКТ. Учествување на јавни часови, концерти и натпревари. Посетување на концерти. Слушање на музика. МЕТОДИ Метод на демонстрација Монолошки метод Дијалошки метод Метод на споредба Метод на обиди и грешки.

Наставен предмет – Ударни инструменти (тимпани)			
Тема I: - Тимпани и правилно поставување			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - да се приспособува за артикулација - работа со зглобовите на рацете како правилен начин на егзекуција на тонот; - да демонстрира точна употреба на техника за свирење на тимпани; -да развие техника за штимање и прештимување -да се приспособува за користење на три и четири тимпани; - да вреднува доследност на пишан нотен текст; - да вреднува квалитет на уметничко, музичко изразување применувајќи уметнички критериуми; - да вреднува квалитет на музичко дело применувајќи уметнички стандарди.	-Штимање и прештимување -Рудиментарни технички вежби за тимпани -технички вежби за три и четири тимпани -Свирење со палки за добош во центар и од страна -Техника на свирење со раце и прсти.	Штимање Педал за штимање Тремоло (вирбл) Трет и четврт тимпан	-Самоконтрола при седење со укажувања на наставникот за погрешни движења. - Работа со зглобови без палица со цел да се подобри артикулацијата. - Работа на секоја нога посебно за покомплетен увид во совладувањето на техниката за прештимување -Работа со метроном -Следење на композиции од различни изведувачи ИКТ -Да се постигне што поизрамнета динамика на сите овие технички вежби МЕТОДИ: - монолошки; - дијалошки; - опсервација; - споредба: - демонстративен метод.

Наставен предмет – Ударни инструменти (тимпани)			
Тема II: - Технички вежби			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: -да развие техника за штимање и прештимување; -да се приспособува за користење на три и четири тимпани; - да се развива техника за употреба на парадидли кај три и четири тимпани; - да вреднува доследност на пишан нотен текст; - да вреднува квалитет на уметничко, музичко изразување применувајќи уметнички критериуми; - да вреднува квалитет на музичко дело применувајќи уметнички стандарди.	-Штимање и прештимување -Рудиментарни технички вежби за тимпани -технички вежби за три и четири тимпани -Свирење со палки за добош во центар и од страна -Техника на свирење со раце и прсти	Штимање Педал за штимање Тремоло (вирбл) Трет и четврт тимпан	- Анализа на техничката вежба преку разговор -Демонстрирање со свирење за добра артикулација на зглобовите со израмнет висок замав на палиците и егзекуција на ударите во една точка на мембраната. - Постигнување поизрамнета динамика на сите овие технички вежби. МЕТОДИ - монолошки; - дијалошки; - опсервација; - споредба: - демонстративен; - метод на обиди и грешки.

Наставен предмет – Ударни инструменти (тимпани)			
Тема III: – Етиди			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученик/ученичката: -да развие техника за штимање и прештимување; -да се приспособува за користење на три и четири тимпани; -да го развива чуството за метроритмичка пулсација и темпо; - да вреднува доследност на пишан нотен текст; - да вреднува квалитет на уметничко, музичко изразување применувајќи уметнички критериуми - да вреднува квалитет на музичко дело применувајќи уметнички стандарди.	-Етиди со различен начин на изведба – прсти, палка, центар на тимпаните	Легатура Штимање Глисандо	Заедничко вежбање (унисоно свирење на два истоветни и различни инструменти). -Работа со метроном. -Следење на композиции од различни изведувачи ИКТ. МЕТОДИ: - монолошки; - дијалошки; - опсервација; - споредба: - демонстративен; - метод на обиди и грешки.

Наставен предмет – Ударни инструменти (тимпани)			
Тема V: РИТМИКА			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - да разликува различни техники на свирење; - да ги користи техниките на свирење – палки, прсти (котел); -да развие техника за штимање и прештимување; - да вреднува доследност на ритмички пишан нотен текст; - да вреднува квалитет на уметничко, музичко изразување применувајќи уметнички критериуми; - да вреднува квалитет на музичко дело применувајќи уметнички стандарди.	Штимање и прештимување на три и четири тимпани Техника на свирење со прсти Техника на свирење со палки за мал барабан – во центар и од страна на котелот	Штимање Прештимување Свирење со прсти Котел, центар	- Свирење на вежби со комбинации од различни техники на свирење (изведба), при што се внимава на палките (прстите) - Свирење на разновидни нотни вредности. - Совладување на нотните вредности и паузи преку слики и апликации. - Воочување на тактот врз основа на зададениот материјал. - Читање на зададениот материјал со тактирање. -Работа со метроном. -Следење на композиции од различни изведувачи ИКТ.

Тема V: - Композиции со клавирска придружба (тимпани)			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката -да го памети нотниот текст на зададените композиции; -да го развива уметничкиот израз при интерпретацијата на зададените музички дела; -да ги демонстрира различните технички карактеристики на изведба на зададените музички дела; -да се приспособува за усовршување на прецизно штимање; - да вреднува доследност на ритмички пишан нотен текст; - да вреднува квалитет, на уметничко, музичко изразување применувајќи уметнички критериуми; - да вреднува квалитет на музичко дело применувајќи уметнички стандарди.	**Композиции со клавирска придружба**	Корепетиција Пијано Пиеса Комад Композиција	Проби со пијано придружба. Метод на демонстрација. Монолошки метод. Дијалошки метод. Метод на споредба. Метод на обиди и грешки. Посетување на концерти. Слушање на музика. Учество на јавни часови, концерти и натпревари. -Работа со метроном. -Следење на композиции од различни изведувачи ИКТ.

Наставен предмет – Ударни инструменти (вибрафон)			
Тема I: – Запознавање со инструментот вибрафон и правилно поставување на ученикот			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: -да се оспособува свирење за скали e dur / c-moll h - dur / gis - moll as-dur / f-moll, des-dur / b-molll; -да се оспособува за свирење во две октави во осмини и шеснаестини ноти; - да се оспособува за свирење на трозвуци со свртувања; -да се оспособува за свирење на четризвуци со свртувања; -да се оспособува за свирење на разложени акорди. -да се оспособува за свирење на акордова техника; - да вреднува доследност на ритмички пишан нотен текст; - да вреднува квалитет на уметничко, музичко изразување применувајќи уметнички критериуми; - да вреднува квалитет на музичко дело применувајќи уметнички стандарди.	-Свирење скали e dur / c-moll h - dur / gis - moll as-dur / f-moll, des-dur / b-molll, во две октави во осмини и шеснаестини ноти. - Трозвуци со свртувања - Четризвуци со свртувања - Разложени акорди - Акордова техника - Тремоло - Свирење etidi и piesi со знак за da capo - Свирење вежби и лесни композиции со повишувалки, снижувалки и со разложени акорди	e dur / c-moll h - dur / gis - moll as-dur / f-moll, des-dur / b-molll -акордова техника -da capo	Да се користи најчесто методот излагање на наставникот (монолошки), но секогаш во комбинација со методот на разговор (дијалошки), забележување (опсервација) и методот на споредба. -Работа со метроном. -Следење на композиции од различни изведувачи ИКТ.

Тема II: – Скали (вибрафон)			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: - да ги научи технички правилно да ги изведува скалите: - скалите да ги свири на памет во умерено и брзо темпо.	-e dur / c-moll -h - dur / gis - moll -as-dur / f-moll, -des-dur / b-molll -акордова техника	Скали: Дурска и молска Хармонска Мелодиска Природна	Скалите на вибрафон се свират во две октави. Сите удари да се изведуваат по средината на плочките и се свират во бавно и умерено темпо. Да се научат дурски и молски скали до еден предзнак. Од молските скали се свират само природните и хармонските молски скали. -Работа со метроном. -Следење на композиции од различни изведувачи ИКТ Метод на демонстрација Монолошки метод Дијалошки метод Метод на споредба.

Тема III: – Технички вежби (вибрафон)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката: - да ги совлада дадените технички вежби во соодветно темпо и динамика; - да развива вештина за изведба на трилер; - да вреднува доследност на ритмички пишан нотен текст - да вреднува квалитет на уметничко, музичко изразување применувајќи уметнички критериуми; - да вреднува квалитет на музичко дело применувајќи уметнички стандарди.	Акордова техника Техника - Тремоло Трилер	Артикулација Координација Динамика Тремоло Трилер	Посложени пасажи, долги секвенци, големи интервали. Се вежбаатво во умерено и брзо темпо. -Работа со метроном -Следење на композиции од различни изведувачи ИКТ. Метод на демонстрација Монолошки метод Дијалошки метод Метод на споредба Метод на обиди и грешки.

Тема IV: – Ритмика (вибрафон)			
Цели	**Содржини**	**Поими**	**Активности и методи**
Ученикот/ученичката -да ја развие техниката на свирење на инструментот (метрика, ритмика, динамика, скали); -да го култивира звукот на изведбата на инструментот; -да ја развива музичката меморија; -да го развива чувството за метроритмичка пулсација и темпо; - да вреднува доследност на ритмички пишан нотен текст; - да вреднува квалитет на уметничко, музичко изразување применувајќи уметнички критериуми;	- рамномерна пуласција - ритмичко читање на нотен текст – парлато	Етида Артикулација Метрика Ритмика Динамика Темпо	-Работа со метроном. -Следење на композиции од различни изведувачи ИКТ. Метод на демонстрција Заедничко вежбање (унисоно свирење на дваистоветни или различни инструменти) Монолошки метод Дијалошки метод Метод на споредба Метод на обиди и грешки.

- да вреднува квалитет на музичко дело применувајќи уметнички стандарди.			

Тема V: - Композиции со клавирска придружба (вибрафон)

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката - да вреднува доследност на ритмички пишан нотен текст; - да вреднува квалитет на уметничко, музичко изразување применувајќи уметнички критериуми; - да вреднува квалитет на музичко дело применувајќи уметнички стандарди.	**Композиции со клавирска придружба и солоо** Небојша Живковиќ: „Funny Mallets Serie“: Funny xylophone & vibe” I i II John O'Reilly “Solos for the percussion player” Carol Barratt “Bravo! Percussion” II kniga Les Claviers a Percussion parcourent le Monde (Keyboards malletts around the world volume 1 & volume 2) Транскрипции за темперирани удирачки инструменти од повеќе автори	Корепетиција Пијано Пиеса Комад Композиција	Проби со пијано придружба. -Работа со метроном. -Следење на композиции од различни изведувачи ИКТ. Метод на демонстрација. Монолошки метод Дијалишки метод Метод на споредба Метод на обиди и грешки Посетување на концерти Слушање музика Учествување на јавни часови, концерти и натпревари.

3. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

- *Препораки за користење на годишниот фонд на часови* (ориентационо планирање на наставните часови по наставни теми и целини):
  - тема I - Мал барабан, ксилофон, тимпани, **вибрафон** - 5 часови;
  - тема II - **Скали** - 12 часови;
  - тема III - **Технички вежби** - 30 часа;
  - тема IV - **Етиди** - 15 часа;
  - тема V - **Композиции со клавирска придружба** - 10 часа.

- *наставни средства:*
  - Инструменти (мал барабан, ксилофон, timpani i vibrafon);
  - палици за мал барабан; палици за ксилофон, палици за тимпани ,палици за вибрафон;
  - учебници по избор на наставникот;
  - посета на концерти и други музички манифестации;
  - Интернет, образовни софтвери;
  - списанија;
  - аудио-визуелни средства.

Користена литература
- Мал барабан

Ch. Villcoxon “Rudiments” 1 книга
Добри Палиев „Систематичен курс за ударни инструменти”
Jozef Tuzar „Етиди за добош”
Hans Fon Moisi „Техника н Добри Палиев „Систематски курс за мал барабан”
Добри Палиев „Букварче за мал барабан”
Hans Fon Moisi „Техника на барабаните„а барабаните“
В. Снегирев „Етиди за мал барабан“
В. Осавчук „Етиди за мал барабан“
Добри Палиев “Пиеси за мал барабан” 1 дел
John O’Reilly “Solos for the percussion player”
Carol Barratt “Bravo! Percussion”

- Ксилофон:
Dobri Paliev “Букварче за ксилофон”
Небојша Ј. Живковиќ “Funny Mallets Serie: Funny xylophone” I i II
Dobri Paliev “Систематски курс за ударни инструменти”
John O’Reilly “Solos for the percussion player”
Carol Barratt “Bravo! Percussion” III книга
Les Claviers a Percussion parcourent le Monde (Keyboards malletts around the world volume 1)
Транскрипции за темперирани удирачки инструменти од повеќе автори

- Тимпани:
Добри Палиев "Букварче за тимпани"
H.Knauer “ Etidi za timpani”
John O’Reilly “Solos for the percussion player
Carol Barratt “Bravo! Percussion” II книга
Транскрипции за тимпаниод повеќе автори

-Вибрафон:
John O’Reilly “Solos for the percussion player”
Небојша Ј. Живковиќ “Funny Mallets Serie: Funny xylophone & Vibe” I i II
Les Claviers a Percussion parcourent le Monde (Keyboards malletts around the world volume 1& volume 2)
Транскрипции за темперирани удирачки инструменти од повеќе автори

4. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Постигањата на учениците се оценуваат континуирано во текот на целата година. Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за учење, соработката со другите и сл. Наставникот ја оценува способноста на ученикот за аналитички приод во изучувањето на дадените музички дела; техниката на изведбата на дадените музички дела и нивната уметничка интерпретација. За секое тримесечје се добива оценка на поминатиот материјал, според критериумите за оценувањена учениците по овој предмет. Оценувањето се врши со помош на континуирано следење на напредувањето на ученикот на редовните часови, јавни часови и настапи, концерти, натпревари и годишни испити по инструментот.
Ученикот кој ќе покаже незадоволителни резултати во поглед на техничко-уметничка интерпретација на музичките дела, и нема да го реализира предвидениот задолжителен материјал по предметот, се упатува на поправен испит.

Годишен испит во јуни:
Една ритмичка етида од наведената литература за секој инструмент посебно;
една композиција (пиеса или комад) од наведената литература за секој инструмент посебно.

5. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗИРАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Целите и задачите на наставниот предмет ударни инструменти ќе се реализираат во кабинет за индивидуална настава, опремен со потребните наставни и нагледни средства, според нормативот за музичкото училиште.

6. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Завршен VII/1 степен, факултет за музичка уметност, насока ударни инструменти.
Наставникот треба да има стекнато педагошко-психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

7. ОЧЕКУВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Ученикот треба да е правилно поставен, правилно да седи или да стои во зависност од инструментот, правилно да држи палици, да се поседува пристоен тон и тајминг (прецизна ритмика и чувство за темпо) на инструментот и успешно да ја совлада наставната програма во согласност развојните карактеристики на ученикот.

Изготвил: Работна група формирана со решение број 02-338/1 од 19.02.2013 година

Координатор: м-р Анкица Витанова, советник, Биро за развој на образованието

Контролирал: м-р Митко Чешларов, раководител на сектор

Одобрил: м-р Весна Хорватовиќ, директор

Потпис и датум на утврдување на наставната програма

Наставната програма по **удирачки инструменти** за шесто одделение на шестгодишното основно музичко и балетско образование, на предлог на Бирото за развој на образованието, ја утврди

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Бр. 12-4985/1
17.09. 2013 год.
СКОПЈЕ

на ден ____________________

Скопје

Министер,

____

Спиро Ристовски